

Tussentijdse resultaten PFAS-voedselveiligheidsonderzoek bekend

Zelf gevangen bot en garnalen uit het oostelijk deel van de Westerschelde overschrijden de PFAS-gezondheidsnorm bij zeer beperkte consumptie. Dat blijkt uit een door het RIVM uitgevoerde verkennende risicobeoordeling. De verkenning is gebaseerd op bestaande resultaten van WUR voor de Westerschelde, die verkregen zijn uit lopende onderzoeksprojecten. Het onderzoek wordt de komende weken verder uitgebreid met de monsters die afgelopen november zijn verzameld door WUR.

Vanwege de zorgen die er in Zeeland zijn over PFAS in de Westerschelde heeft de Provincie Zeeland aan het RIVM bij de start van het onderzoek gevraagd zo snel mogelijk met eerste resultaten te komen. Dit heeft geleid tot deze tussentijdse risicobeoordeling. De uitkomsten zijn voor de GGD aanleiding om het advies voor zelf gevangen voedsel uit de Westerschelde aan te scherpen. De Provincie heeft de andere bevoegde gezagen ook opgeroepen om deze verkenning te beoordelen vanuit hun verantwoordelijkheden.

Verkennende risicobeoordeling

De verkennende risicobeoordeling laat zien dat de consumptie van zelf gevangen bot (vis) of garnalen afkomstig uit het oostelijke gedeelte van de Westerschelde al bij zeer lage consumptiehoeveelheden leidt tot een overschrijding van de gezondheidskundige grenswaarde van PFAS. Deze grenswaarde is de maximale hoeveelheid PFAS waaraan iemand mag worden blootgesteld, zonder dat gevolgen voor de gezondheid worden verwacht. Op basis van een grote portie bot of gepelde garnalen kan er maximaal 1 keer per jaar vis of 2 keer per jaar gepelde garnalen uit de Westerschelde worden gegeten voordat deze grenswaarde wordt overschreden.

Het RIVM heeft vastgesteld dat mensen tot 40 keer per jaar zelf geraapte mosselen of tot 100 keer per jaar zelf geraapte oesters uit de Westerschelde kunnen eten. In het slechtste geval, dat alle niet aangetroffen PFAS net onder de detectiewaarde aanwezig zijn, gaat dit aantal omlaag naar tot 10 keer per jaar een portie mosselen of een portie oesters eten.

De Westerschelde is géén productiegebied voor mosselen en oesters; ze worden daar niet gekweekt en gevestigd. Mosselen en oesters uit de Westerschelde komen dus niet in de winkel en horeca. Gekochte mosselen en oesters komen van andere locaties en hiervoor gelden de maximum consumptiehoeveelheden dus niet.

De verkennende risicobeoordeling door RIVM is gebaseerd op een beperkt aantal resultaten in bot, garnalen, oesters en mosselen uit lopende onderzoeksprojecten, waarvan de data in december aan het RIVM zijn aangeleverd. Het gaat om monsters uit het oostelijke deel (ten oosten van Hansweert) van de Westerschelde. De verkennende risicobeoordeling is te zien op www.rivm.nl.

PFAS en gezondheid?

De berekeningen zijn gedaan onder de aanname dat er geen blootstelling is aan PFAS uit andere bronnen. In een recente publicatie van het RIVM is geconcludeerd dat we in Nederland te veel PFAS binnenkrijgen via voedsel en drinkwater. Hierdoor kunnen er nadelige effecten op de gezondheid ontstaan. Het RIVM adviseert de overheid daarom ervoor te zorgen dat mensen minder in contact komen met PFAS. Mensen kunnen zelf weinig doen om PFAS in voedsel en drinkwater te vermijden. Drinkwater en gevarieerde voeding zijn belangrijk om gezond te blijven, zelfs al krijg je hiermee PFAS binnen.

GGD advies

In de Westerschelde vindt sportvisserij plaats. Om te voorkomen dat sport vissers meer worden blootgesteld aan PFAS vindt de GGD het verstandig om op dit moment geen zelf gevangen vis en

garnalen te eten. Daarnaast adviseert de GGD om de consumptie van zelf geraapte mosselen en oesters uit de Westerschelde te beperken tot niet meer dan tien keer per jaar. Dit is het GGD-advies zolang de resultaten van het uitgebreide onderzoek nog niet bekend zijn.

Beroepsvisserij

In het oostelijke gedeelte van de Westerschelde, waar deze verkennende risicobeoordeling zich op richt, vindt volgens het ministerie van LNV nagenoeg geen commerciële visserij plaats. Het ministerie van LNV geeft aan dat in het westelijke deel van de Westerschelde in beperkte mate commerciële visserij op garnalen plaatsvindt. Op basis van de uitkomsten van het definitieve onderzoeksrapport, waar ook het westelijke deel in betrokken is, zullen de ministeries van VWS, LNV en de NVWA bekijken of verdere maatregelen nodig zijn. Daarbij is van belang dat het ministerie van VWS op dit moment al betrokken is bij een nog lopend Europees traject voor het vaststellen van de maximaal toegestane hoeveelheden PFAS in diverse soorten voedsel.

Oostelijk en westelijk deel

De uitgebreidere risicobeoordeling in het definitieve rapport wordt uitgevoerd op basis van het onderzoeksmateriaal dat afgelopen november is verzameld in de Westerschelde. Deze omvat gegevens van verschillende vissoorten, garnaal, schelpdieren en lamsoor. In november is materiaal verzameld op verschillende plekken in de Westerschelde, waaronder ook het westelijk deel van de Westerschelde. Zo kan er gekeken worden of er sprake is van een verloop in PFAS-concentraties tussen het oostelijk en westelijk deel van de Westerschelde.

Over het voedselveiligheidsonderzoek

Er wordt steeds meer duidelijk over de schadelijkheid van PFAS en de hoeveelheid PFAS die in de Westerschelde zit. Over wat dit betekent voor het eten van vis, zeegroenten en schelpdieren is nog weinig onderzoek gedaan. Dit is in november 2021 aanleiding geweest voor de Provincie Zeeland, na overleg met de betrokken ministeries om opdracht te geven aan WUR en het RIVM om onderzoek te doen naar de voedselveiligheid in de Westerschelde. Het definitieve rapport wordt begin april 2022 verwacht.

Betrokken partijen

Bij het onderzoek zijn veel partijen betrokken:

- Provincie Zeeland is opdrachtgever voor het onderzoek
- Het Rijk betaalt het onderzoek
- Wageningen Marine Research en Wageningen Food Safety Research hebben monsters verzameld en geanalyseerd
- RIVM voert de risicobeoordeling uit
- GGD Zeeland stelt adviezen op voor wat betreft het consumeren van zelf gevangen vis, garnalen e.d. uit de Westerschelde
- Ministerie IenW is betrokken als verantwoordelijke voor de waterkwaliteit van de Westerschelde
- Ministerie van LNV, Ministerie VWS en NVWA zijn betrokken voor wat betreft bedrijven die beroepsmatig vis, schaal- en schelpdieren in de handel brengen

Zie ook:

[Provincie geeft opdracht tot onderzoek PFAS | Provincie Zeeland](#)
www.zeeland.nl/pfas

Dit is een gezamenlijk persbericht van de GGD Zeeland en Provincie Zeeland.